

Seurakuntayhtymässä toimitettu piispantarkastus

Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan
seurakuntaneuvosto 21.08.2023 § 108
228/00.00.02/2023

Esittelijä Kirkkoherra, Helsingin tuomiokirkkoseurakunta Heltelä Marja

Päätösehdotus Seurakuntaneuvosto merkitsee tiedoksi Helsingin seurakuntayhtymässä toimitetun piispantarkastuksen pöytäkirjan.

Käsittely

Päätös Esityksen mukaan.

Päätöshistoria

Selostus

Helsingin seurakuntayhtymän yhteisissä palveluissa toteutettiin syksyllä 2022 piispantarkastus, jonka pöytäkirja on liitteenä. Pöytäkirjan lopussa on toimenpideesityksiä, joihin seurakuntayhtymä valmistelee vastaukset 2.11. pidettävään yhteisen kirkkoneuvoston (YKN) kokoukseen, josta asia viedään yhteiseen kirkkovaltuustoon.

Tuomiokirkkoseurakunnan näkökulmasta piispantarkastuksen pöytäkirja sisältää hyvin tärkeitä näkökulmia, jotka on syytä nostaa esiin. YKN:lle kokouksessa 25.5. asiaa esiteltäessä selostustekstissä ja toimenpide-ehdotuksissa ei juuri tartuttu näihin teemoihin, vaan keskityttiin lähinnä vertailemaan Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymiä (YKN:lle esitetty selostusteksti liitteenä). Tuomiokirkkoseurakunnan kannalta tärkeät kohdat on alla olevassa listauksessa lihavoitu.

Seurakuntien kannalta merkittäviä näkökulmia piispantarkastuksen pöytäkirjassa ovat seuraavat:

1. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän välisestä suhteesta

”Seurakunnat ovat kirkon perusyksikkö, jotka voivat muodostaa seurakuntayhtymiä. Seurakuntayhtymät eivät siten ole konserneja, vaan seurakunnat omistavat itse perustamansa seurakuntayhtymän. Jännite paikallisseurakuntien ja seurakuntayhtymien välillä on sitkeä. Seurakuntayhtymä voi epäonnistua tehtävässään silloin, jos siellä ajatellaan, että sieltä johdetaan seurakuntia. Sen sijaan mahdollisuus on siinä, että yhteinen seurakuntatyö nähdään osaksi paikallisseurakuntien työtä. Piispa muistutti, että Helsingin yhtymän yhteisten palvelujen resurssit ovat huomattavasti suuremmat, kuin useissa muissa suurten kaupunkien seurakuntayhtymissä.” s. 12

”Seurakuntayhtymän johtajisto oli vaihtunut lähes kokonaan viimeisen kahden vuoden aikana.” s. 25

"Seurakunnissa ja seurakuntayhtymässä tehdään samaa työtä, jonka toteuttamistavoista kuuluu sopia yhdessä. Tässä tarvitaan paitsi hyvää tahtoa myös yhä uudelleen paluuta kirkkolainsäädännössä määrättyihin tehtäviin. Kirkon järjestysmuodon näkökulmasta seurakuntayhtymä ei ole konserni, jossa paikallisosastot toteuttavat pääkonttorin muotoilemaa strategiaa eikä seurakuntayhtymä johda operatiivisesti seurakuntia. Seurakunnat ovat itsenäisiä organisaatioita, jotka yhdessä ovat sopineet toteuttavansa seurakuntayhtymän yhteisten palvelujen avulla asioita, joita ei jokaisen ole tarkoituksenmukaista järjestää erikseen. Yhteisten palvelujen työ on siten viime kädessä sitä samaa työtä, mitä seurakunnissa tehdään." s. 25

"Huolen aiheena ilmaistiin myös johdon ajoittainen tempoilevuus isojen linjausten äärellä." s. 26

"Rohkeasti yhdessä -prosessin yhteydessä seurakuntayhtymässä on täsmennetty seurakuntien ja yksiköiden kehysbudjetointia. YKN:n on syytä huomioida tilanteet, jossa paikallisseurakunta tekee tai antaa tilaa kokonaiskirkon tai hiippakunnan toiminnoille sekä valtakunnallisille organisaatioille ja järjestöille. Näitä ovat esim. pappisvihkimykset, valtakunnalliset jumalanpalvelukset, valtioneuvoston, yliopiston tai valtakunnallisten järjestöjen tilaisuudet, yliopiston ja oppilaitosten opetustoiminta. On kohtuutonta, jos paikallisseurakunta joutuu taloussyistä pohtimaan, antaako tiloja tällaisille toiminnoille. YKN:n on syytä pohtia, onko tällaisille toiminnoille varattava erillinen resurssi." s. 28

Seurakuntien kannalta ehdotetuista toimenpiteistä tärkeitä ovat seuraavat:

2. Yhteisen kirkkoneuvoston on arvioitava, kuinka yhtäältä joidenkin seurakuntien kirkkoherrojen ja toisaalta osan seurakuntayhtymän henkilöstön kokemusta seurakuntayhtymän jatkuvista ja osin uuvuttavista uusista hankkeista voisi helpottaa. Tässä yhteydessä on erityisesti arvioitava kritiikkiä, jonka mukaan seurakunnat päätyvät palvelemaan seurakuntayhtymän työtä, kun tavoitteena olisi se, että seurakuntayhtymä palvelee seurakuntien työtä. Edelleen tässä yhteydessä voidaan pohtia, millä resursseihin tai toimintakulttuuriin liittyvillä ratkaisuilla seurakunnissa paremmin ymmärrettäisiin, että yhteisten palveluiden työ on nimenomaisesti osa seurakuntien omaa työtä. s. 29

3. Yhteisen kirkkoneuvoston on arvioitava, kuinka seurakuntien tiedolla johtamista voidaan tukea siten, että kirkkoherrat ja luottamushenkilöt voisivat nähdä oman seurakuntansa työn tuloksia suhteessa saamiinsa resursseihin avoimesti ja tehdä sitten omia päätöksiään perustellusti. Tässä erityisenä tavoitteena olisi tehdä läpinäkyväksi seurakuntien hyvin erilaiset tavoitavuudet lasten ja nuorten perustoiminnassa, seurakunnan kasvuun tähtäävissä toimissa, seurakuntalaisten vapaaehtoisissa vastuutehtävissä, pappien ja kanttorien toimitusmäärissä, jumalanpalveluselämän määrällisessä ja laadullisessa tasossa sekä seurakuntalaisten jumalanpalveluksiin osallistumisessa. Tämän kohdan prosessi on syytä valmistella alusta alkaen yhteistyössä kirkkoherraeinkokouksen kanssa siten, että kirkkoherrat saavat osallistua tunnuslukujen valintaan ja mittarien suunnitteluun. s. 29

4. Yhteisen kirkkoneuvoston on arvioitava, kuinka resursseja jaettaessa ei pakoteta tosiasiallisesti liian lyhytnäköisesti seurakuntia luopumaan seurakuntia kirkoistaan sekä huomioidaan tilaresursseja jaettaessa eri kirkkotilojen kulttuuriset, alueelliset ja historialliset merkitykset. Tässä yhteydessä on myös syytä miettiä, kuinka resurssoidaan niitä seurakuntia, joiden tiloja käytetään kokonaiskirkon, pääkaupungin ja hiippakunnan kannalta olennaisten tehtävien ylläpitämiseen. s. 29

Tuomiokirkkoseurakunnan on syytä nostaa edellä lihavoidut kohdat esiin silloin, kun päätetään seurakuntayhtymän resurssien jaosta.

Piispantarkastuksen pöytäkirjassa lausuttiin myös rovastikunnista seuraavaa:

”Seurakuntien keskinäistä ja seurakuntayhtymän ja seurakuntien välistä alueellista yhteistyötä on syytä lisätä. Alueena voi toimia rovastikunta. Rovastikunnan rajat ovat perustelluista syistä myös muutettavissa.” s. 26

Tuomiorovastikunnan kannalta asia on merkittävä, sillä rovastikuntia käsitellään seurakuntayhtymän hallinnossa usein yhdenveroisina esim. resursseja jaettaessa. Tosiasiassa rovastikunnat ovat jäsenmäärältään hyvin eri kokoisia, esim. Huopalahden rovastikunta on jäsenmäärältään puolet pienempi kuin Tuomiokirkkoseurakunta.

Huopalahden rovastikunta 44 450 (Haaga, Kannelmäki, Munkkiniemi ja Pitäjänmäki)

Tuomiorovastikunta 100 016 (Tmksrk, Kallio, Lauttasaari, Paavali ja Töölö)

Malmin rovastikunta 75 759 (Malmi, Oulunkylä ja Pakila)

Vartiokylän rovastikunta 70 999 (Mikael, Herttoniemi, Roihuvuori ja Vuosaari)

Helsingfors prosteri 21 879 (Johannes, Matteus ja Petrus)

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Lisätiedot

henna.saarinen@evl.fi